

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI RAQAMLI
TEXNOLOGIYALAR VAZIRLIGI

RITM
RAQAMLI
IQTISODIYOT
TADQIQOTLARI
MARKAZI

zenodo

Google
Scholar

doi
DIGITAL
OBJECT
IDENTIFIER

**“RAQAMLI IQTISODIYOT VA SUN'IY
INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING
JAMIYAT RIVOJLANISHIDAGI
AHAMIYATI”**

**MAVZUSIDAGI
XALQARO
ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA**

2024 - YIL 22 - NOYABR, TOSHKENT, O'ZBEKISTON

UO‘K: 338.2

KBK: 65.05

Taqrizchilar: Akademik S.S.Gulyamov
i.f.d., prof. T.T.Jo‘rayev

**Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Kengashining 2024 yil 29
noyabrdagi 4-sonli yig‘ilishning 5.3-sonli Qarori asosida chop etishga tavsiya
etilgan. –T.: TDIU., 2024. – 2440 b.**

i.f.d., prof. T.Z.Teshabaevning umumiy rahbarligi ostida

Tahrir hay’ati a’zolari: prof. G.K. Abduraxmanova, prof. S.Mexmonov,
prof. Sh.Sindarov, prof. U Xalikov, dots. N. Mavlanov, dots. S. Mirzaliyev,
dots. N Akbarov, dots. D.Mirzayev, prof. J.Baltayev va ““Raqamli iqtisodiyot” ilmiy-
elektron jurnali tahririyati azolari” B. Axmedov, U. Abdullayevlar.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislari to‘plamida innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarining tutgan o‘rni, muammo va ularni bartaraf etish bo‘yicha aniq yechimlar, shuningdek mamlakatimiz soxa olimlari, tajribali amaliyotchilar, oliy o‘quv yurtlarining professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining yetakchi ilmiy xodimlari, doktorant va mustaqil izlanuvchilarning ilmiy tadqiqot ishi natijalari mujassamlashgan.

Ushbu nashrda keltirilgan barcha ma’lumotlar va fikr-mulohazalar mualliflarga tegishli bo‘lib, tahrir hay’ati a’zolarining fikriga mos kelmasligi mumkin. Nashrda keltirilgan raqamlar, statistik ma’lumotlar, fikr-mulohazalar uchun mualliflar mas’ul hisoblanadi.

UO‘K: 338.2

KBK: 65.05

ISBN 978-9943-13-999-7

© Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, 2024

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati”
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

KONFERENSIYANING TASHKILIY KO‘MITASI

Teshabayev Tulkin Zakirovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rektori
Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
E-mail: t.teshabayev@tfi.uz

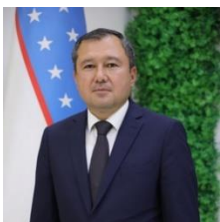

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor
Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
E-mail: g.abdurakhmanova@tsue.uz

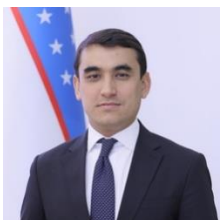
TAHRIR HAY’ATI A’ZOLARI

Mexmonov Sultonali Umaraliyevich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
E-mail: s_mexmonov@tsue.uz

Sindarov Sherzod Egamberdiyevich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Moliya-iqtisod ishlari bo‘yicha prorektor
Iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
E-mail: sindarov_sh@tsue.uz

Xalikov Ulug‘bek Rustamovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Xalqaro hamkorlik bo‘yicha prorektor
Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
E-mail: u.khalikov@tsue.uz

Mavlanov Normumin Normamatovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo‘limi
Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent
E-mail: mavlanovnn@tsue.uz

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjan o‘g‘li
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Ilmiy-tadqiqotlar va innovatsiyalar departamenti
Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent
E-mail: s.mirzaliyev@tsue.uz

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati”
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

Akbarov Nodir Gafurovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti dekani
Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent
E-mail: nodirakbarov@tsue.uz

Mirzayev Dilshod Aminovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Axborot tizimlari va texnologiyalari kafedra mudiri
Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent
E-mail: mdilshod@mail.ru

Baltayev Jo'shqin Boltabayevich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Axborot tizimlari va texnologiyalari kafedrasini
Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori, professor
E-mail: j_baltayev@tsue.uz

Haydarov Kamoliddin Baratovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Axborot tizimlari va texnologiyalari kafedrasini
Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent
E-mail: k.khaydarov@tsue.uz

Axmedov Bexruz Ibroxim o'g'li

"Raqamli iqtisodiyot" ilmiy-elektron jurnali tahririyati bo'lim
boshlig'i
E-mail: b.akhmedov@derc.uz

Abdullayev Ulug'bek Maxmudovich

"Raqamli iqtisodiyot" ilmiy-elektron jurnali tahririyati
yetakchi mutaxassisi
E-mail: u.abdullayev@derc.uz

MUNDAREJA

KIRISH SO‘ZI.....	25
I-SHO‘BA	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR.....	27
<i>Ziyadullayev Zuxriddin</i> Bank innovatsiyalarini joriy etish bo'yicha xorijiy tajribasi va uni O‘zbekistonda amaliyotiga moslashtirish imkoniyati.....	28
<i>Sherkulov Shohruh Erkin o‘gli</i> Raqamli texnologiyalar - innovatsion iqtisodiyotning asosiy omili	33
<i>Абдуғаниев Ядгарбек Жавланович</i> Инновацион иқтисодиётда креатив индустриянинг афзалликлари.....	39
<i>Axmedova Nafisa Amirddin qizi</i> Oziq-ovqat klasterlarini tashkil etish va qo‘llab- quvvatlashning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	44
<i>Bahronova Shaxodat Baxshulloyevna</i> Raqamli texnologiyalar-innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishning asosi.....	50
<i>Jafarova Hilola Xalimovna</i> Mintaqa turizmini raqamli texnologiyalar orqali rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari.....	55
<i>Alisher Boltayev</i> Revolutionizing trading enterprises: a comprehensive approach to enhancing management information systems.....	60
<i>Mavlonov Ozod Ulug‘bekovich</i> Elektr tarmoqlari korxonalarida raqamlashtirishning ahamiyati.....	67
<i>Хуррамова Мафтунахон Журабековна</i> Влияние цифровизации на экономику страны.....	71
<i>Abaskhanova Khalima Yunusovna</i> The impact of innovative technologies on remote monitoring of agricultural products.....	77
<i>Abaskhanova Khalima Yunusovna</i> The advantages of digital technologies in enhancing the efficiency of agricultural enterprises.....	83
<i>Mallayev Oybek Usmankulovich</i> Iqtisodiy jarayonlarda mashinaviy o‘qitish algoritmlari asosida qaror qabul qilish modulini ishlab chiqish.....	88
<i>Toshboyeva Feruza To‘lqin qizi</i> Iqtisodiyotni raqamlashtirishda axborot texnologiyalari tizimlarining ahamiyati va ma’lumotlar xavfsizligida elliptik egri chiziqlar kriptografiyasi.....	93
<i>Toshtemirov Temirbek Qodirjon o‘g‘li</i> Simsiz sensor texnologiyalar asosida (sanoat 4.0) sharoitida qishloq xo‘jaligini rivojlanish istiqbollari.....	98
<i>Sunnatov Muxtor Ne‘matovich</i> Intellektual mulk ob‘ektlarini tijoratlashtirishda “kraudfanding” platformasining imkoniyatlari.....	102
<i>Navruzov Ikram Abdullayevich</i> Tijorat banklari xizmat sifatini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning xorij tajribalari.....	110
<i>Saipova Dilnoza Shuxratovna</i> Sun'iy intellektning mehnat bozoriga ta'siri: ish o‘rinlarini avtomatlashtirish va yangi ish ko‘nikmalarini rivojlantirish.....	117
<i>Raxmonov Abduxalil Rasulovich</i> Kasaba uyushmalarining mehnat bozoridagi texnologik o‘zgarishlarga moslashishi va ishchilarni qo‘llab-quvvatlashi.....	121
<i>Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich</i> Sun'iy intellektning tadbirkorlik faoliyatiga ta'siri: raqobatbardoshlik va innovatsiya.....	128

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati”
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

<i>Xudoyarov Rashid To‘ychiyevich, Axrorov Elyorjon Baxtiyor o‘g‘li</i> O‘zbekistonda iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirish.....	132
<i>Ё.Т.Иброҳимов</i> Банклараро валюта бозорини янада ривожлантириш.....	136
<i>Махмутходжаева Луиза Сайфулловна</i> Инновационные тренды и технологии ии в предпринимательстве.....	143
<i>Yuldashev Feruz Isroil o‘g‘li</i> The impact of digital development on the autonomy and competitiveness of higher education institutions.....	150
<i>Umarov Elshod G‘ulom o‘g‘li</i> Socio-economic efficiency of industrial enterprises in uzbekistan: an environmental perspective.....	154
<i>Абдугафаров Абдухалил, Ачилов Салоҳиддин Саломович</i> Современные цифровые технологии в сфере ЖКХ Узбекистана.....	161
<i>Yuldasheva Umida Asanaliyevna</i> Digital technologies in the system of modern models of interaction between taxpayers and tax authorities.....	168
<i>Raxmatullayeva Firuza Mubinovna</i> Mintaqalar raqobatbardoshligini oshirishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati.....	172
<i>Xomidov Mirodiljon Xasanboy o‘g‘li</i> Directions of utilizing digital technology and innovations for advancing industrial cooperation in Uzbekistan automobile production sector.....	176
<i>Яцук Анна Иосифовна</i> Цифровые технологии в формировании инновационной экономики республики беларусь.....	181
<i>Имомов Хамдулло Хамдамович</i> Корхонанинг инвестицион фаолиятига инновацияларни жалб этиш масалалари.....	186
<i>Kurbanov Abdulaziz Muzafarovich</i> Analysis of organizational and economic indicators of innovative activity of enterprises producing spare parts for the automotive industry of the republic of Uzbekistan.....	191
<i>Жумаев Шухрат Яширин</i> иқтисодиёт улушини қисқартириш борасида солиқ маъмурчилигини рақамлаштириш масалалари.....	196
<i>Bakhronova Shaxodat Baxshulloyevna</i> Comparative analysis of methods for assessing the financing of innovative developments of the enterprise.....	201
<i>Худайназарова Дилором Хайруллаевна</i> Цифровая экономика как основной аспект исследования цифровой трансформации экономическx отношений.....	206
<i>Хусаинов Равшан Рахимович</i> Цифровые технологии в формировании инновационной экономики в узбекистане.....	213
<i>М.В.Бекназарова</i> Mintaqada klasterlash tizimini rivojlantirish orqali hududiy bandlikni oshirish.....	219
<i>Yo‘ldoshev Ozodbek Abduvohid ugli</i> Digital innovations in the modern world: prerequisites and possibilities of use.....	222
<i>Ruzikulova Dilnoza Xoliqovna</i> Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida inson kapitalini rivojlantirish masalalari.....	225
<i>Yuldasheva Nilufar Abduvakhidovna</i> Improving the information supply model for the implementation of innovative strategies.....	230
<i>М.М.Қулдасхева</i> Yashil iqtisodiyotga o‘tishda “yashil texnologiyalar”ni joriy etishning zarurati.....	236
<i>Arzimatov Bobirmirzo Zokirjon ugli</i> Innovative management of ai technologies to enhance tourism.....	240
<i>Vafoyeva Dilafruz Ikromovna</i> To‘qimachilik sanoatida innovatsiyalar yohud ekologik muammolar.....	244

<i>Крюкова Дарья Сергеевна</i> Энергоэффективность центров обработки данных.....	248
<i>Savrieva Madina Hakimovna</i> Mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini takomillashtirishda monopol korxonalarning innovatsion salohiyatini baholash.....	255
<i>M.B.Beknazarova, M.M.Ergashov</i> Suv resurslaridan samarali foydalanish: suv manbalarini optimallashtirish strategiyalari.....	261
<i>Ilyosov Tursunboy G'iyosjon o'g'li</i> Sug'urta xizmatlarini ko'rsatishda raqamli texnologiyalar: mavjud holat, muammolar va rivojlantirish istiqbollari.....	268
<i>Xo'janova Gulshoda Otamurodovna</i> Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion texnologiyalar asosida tabiiy resurslardan foydalanish istiqbollari.....	273
<i>Собиров Сардорбек Илхом угли, Исmoilжонов Восижон Жамиид угли, Курпаяниди Константин Иванович</i> Цифровые технологии в формировании инновационной экономики.....	277
<i>Farxodov Farrux Furqatovich, Sherboboyev Damir O'ktam o'g'li</i> Bojxona organlarida xavfni boshqarish tizimining bugungi kunda tutgan o'rni va uning ahamiyati.....	285
<i>Barakayev Otabek Otakulovich</i> Improvement of auditing activities by combining theory, methodology and technologies.....	289
<i>Pirimqulov Jahongir Primqul o'g'li</i> O'simlikchilik mahsulotlarini yetishtirishda innovatsiyalarning ta'siri.....	293
<i>Savrieva Madina Hakimovna</i> Mintaqa iqtisodiyotining innovatsion salohiyatini barqarorlashtirishda yirik sanoat korxonalari ishlab chiqarish jarayonini raqamli texnologiyalar asosida tashkil etish.....	298

II-SHO'BA

INTERNET - BUYUMLAR IoT.....	305
<i>Xaqberdiyev Asliddin Imomnazar ogli</i> Using python frameworks for internet of things (IoT).....	306
<i>Normatova Dilbar Turg'unovna</i> Internet tarmog'iga bog'lanishda ekspluatatsiya jarayonlari tahlili.....	310
<i>Normatova Dilbar Turg'unovna</i> Transport tarmog'ini hujumlaridan himoya qilishda trafikni shifrlash usullari va bu usullarning tahlili.....	318
<i>Shaxobiddinov Alisher Shopatxiddinovich, Xoliqov Ruslan Choraboyevich</i> OFDM yordamida bir chastotali tarmoqlarni joylashtirishdagi qiyinchiliklar.....	325
<i>Pulathodjaeva Dono Mirashidovna</i> Применение облачных технологии в логистик....	328
<i>Fayzi Bekkamov</i> A user interest recommendation based on collaborative filtering.....	336
<i>Юлдашев Абдухаким Абдукаримович</i> Таъминот занжирини бошқаришда iot технологиялардан фойдаланишнинг афзалликлари.....	340
<i>Yuldasheva Umida Asanaliyevna, Jumanov Hosilbek G'aybulla o'g'li, Xamraboyev Faxriddin Kamoliddin o'g'li</i> Milliy loyihalarni davlat byudjeti orqali moliyalashtirish: yirik infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish tahlili va uning iqtisodiyotga ta'siri.....	348
<i>Mumin Babajanov Rajabovich, Ruzimov Omon Narimanovich</i> ESP32 mikrokontrolleri yordamida uskunalarini masofadan boshqarish.....	357
<i>Каршибоев Шароф Абдураунович, Касимов Анвар Мусурманович</i> Технологии виртуальных лабораторий и симуляторов для практического обучения.....	362
<i>Yusupov Yarashbek Toxirbayevich</i> Iqtisodiyot va sanoat tarmoqlariga iot ning ta'siri.....	369
<i>Turgunov Adilbek Muxtarovich</i> Drip irrigation using the internet of things (iot): an overview of scientific studies with an emphasis on the kashkadarya area.....	378

<i>Abdullayev Mirjalol Oktam ug‘li</i> Korporativ tarmoqlarga ruxsatsiz kirishni aniqlash va bartaraf etish usullari.....	382
<i>Sulaymonov Zafarjon Raxmonberdiyevich</i> Tarmoq hujumlarni aniqlash tizimlarini qurish va usullarini ishlab chiqish.....	389
<i>Umurzaqov Bahrom Burxonovich</i> Spam xabarlarini aniqlash usullari va vositalarini tahlili	397
<i>Xidirova Noila Boymurotovna, Oromova Shodiyona Sodiq Qizi, Otajonova Kamila Rajabboyevna</i> Ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo‘llash istiqbollari.....	404
<i>Eldorbekov G‘ofurbek Iskandarbek o‘g‘li</i> Raqamlashtirish sharoitida iqtisodiy siyosatni yuritishning ba’zi o‘ziga xos xususiyatlari.....	407
<i>Ismatullayeva Shoirra Nurlibekovna</i> Eksport-import shartnomalarini tuzishda “smart-contract” texnologiyasidan foydalanish samaradorligi.....	415
<i>Тилепова Абадан Абатбаевна</i> Процесс согласования концепций для обеспечения взаимодействия между разнородными источниками.....	423
<i>Abdumutalova Gulrux Shuxratjon qizi</i> Raqamli texnologiyalarni o‘zbekiston bank tizimida qo‘llanilishi.....	429
<i>Komilov Asror Akmalovich</i> Main trends in the development of industry 4.0 on an international scale and its possible impact on the economic prosperity of uzbekistan: identifying prospective aspects and potential threats to the development.....	433
<i>Жўраев Хусан Атамураатович</i> Худудларда солиқ салоҳиятини оширишнинг назарий асослари.....	440
<i>Seytmuratov Salamat Tajimuratovich</i> Talabalarning kreativ kompetentligini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni.....	443
<i>Nargiza Isxakova, Shoraimov Khusanboy Uktamboevich</i> Identification of distributed malware.....	447
<i>Xasanova Nafisa Shavkatovna</i> Inson resurslarini boshqarishda innovatsion usullar va texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....	453
<i>Shadmankulova Dilnoza Abdusaidovna</i> Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga ta’sir etuvchi omillardan samarali foydalanish chora-tadbirlari.....	459
<i>Eshmatova Hosiyat Sherzod qizi</i> Raqamli inqilob va sun'iy intellektning ijimoiy taraqqiyotga ta'siri.....	465
<i>Фарходов Фаррух Фурқатович</i> Божхона хизмати фискал фаолиятига таъсир этувчи омиллардан самарали фойдаланиш йўллари.....	469

III-SHO‘BA

IQTISODIYOTDA SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI.....	477
<i>Marysheva Marshiva T., Latipova Nodira Kh</i> Organizational and economic aspects of quality management using artificial intelligence.....	478
<i>Яхшибоев Рустам Эркинбой угли</i> Искусственный интеллект как инструмент прогнозирования в экономике.....	483
<i>Kholikova Rukhsora Sanjarovna</i> Economic security of industrial enterprises: experience of foreign countries in application of artificial intelligence instruments.....	491
<i>Shaislamova Muazzamxon Raximxodjaevna</i> Elektron tijoratda sun’iy intellektning vujudga kelishi.....	499
<i>Gafurova Azizakhon Fatixovna, Kosimov Dilsolikh Dilmurodovich</i> Comprehensive analysis of the impact of artificial intelligence on the economic landscape of society.....	504

<i>Jafarova Hilola Xalimovna</i> Mintaqa turizmini raqamli texnologiyalar orqali rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanish.....	509
<i>Karimov Shamsiddin Akram ugli</i> Evaluation and management of ecological and social risks in banks through artificial intelligence.....	516
<i>Султанов Руслан Рустамович</i> Экономическая эффективность применения искусственного интеллекта в здравоохранении: модели и перспективы.....	520
<i>Султанов Руслан Рустамович</i> Экономическая оценка эффективности применение искусственного интеллекта в здравоохранении с помощью метода health technology assessment.....	528
<i>Ahrorqulov Jonibek Otabek o'g'li, Akbarov Abdulhamid Akmal o'g'li</i> Iqtisodiyotda sun’iy intellekt texnologiyalari.....	534
<i>Jonqobilov Mirjalol Baxtiyorovich</i> Threats of the digital world and its solutions.....	538
<i>Qosimov Salohiddin Iskandarovich</i> Iqtisodiyotda sun’iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, joriy etish usullari va natijalar.....	542
<i>Kurbanova Shakhnoza Yuldashbayevna, Alimova Dilafruz Tohirovna</i> The use of artificial intelligence technologies in the innovation activities of industrial enterprises...	546
<i>Uzakov Utkir Abdusattarovich</i> Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda raqamli texnologiyalar, xususan sun’iy intellektdan foydalanish va uning savdo korxonalaridagi o‘rni va ahamiyati.....	549
<i>Mirzanazarov Muhammadqodir Ulug'bek o'g'li</i> O‘zbekistonda raqamli hukumat va sun’iy intellekt texnologiyalarining raqamli iqtisodiyotdagi o‘rni: muammolar va rivojlanish yo‘llari.....	555
<i>Xaliqulova Feruza Xayitali qizi</i> Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda raqamli texnologiyalar.....	562
<i>Вахобов Абдурашид Расулович</i> Агросуғуртада рақамли технологияларни такомиллаштириш масалалари.....	568
<i>Alimova Fotima Muratovna, Rakhimov Giyosbek Khudoyor ugli, Akramov Azizbek Akmal ugli</i> Creating an online ecosystem for construction: the marketplace approach..	572
<i>Ruzimboy Bekjanov Ganijan ugli</i> Decentralized finance (defi): the next frontier of banking with blockchain and AI.....	580
<i>Nasriddinova Shaxzoda Mahmudjonovna</i> Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati.....	585
<i>Maxmudova Sharifa Elmurodovna</i> Xo‘jalik yurituvchi sub'yektlarda ichki auditni takomillashtirishda raqamli iqtisodiyotning o'rni va afzalliklari.....	589
<i>Usmanova Nargiza Baxtiyarbekovna, Yunusova Dilnoza Alimjan qizi</i> Analysis of network packets using wireshark software to detect iot network vulnerabilities.....	594
<i>Usmanova Nargiza Baxtiyarbekovna, Yunusova Dilnoza Alimjan qizi</i> "IoT qurilmalarida kiberxavfsizlikning zaifliklarini aniqlash: algoritmlar va modellar".....	599
<i>R.B.Xasanova</i> Sun’iy intellektning raqamli iqtisodiyotga ta’siri.....	603
<i>Анварова Заррина Саидовна</i> Международный опыт государственного регулирования страхового рынка в стране.....	608
<i>Turdiyev Abdullo Sagdullayevich</i> Raqamli iqtisodiyotda yangi ish o‘rinlari yaratish va ishchi kuchining moslashuvi.....	611
<i>To‘rayev Shavkat Shuxratovich, To‘rayeva Xonzoda Shavkat qizi, To‘rayeva Shaxrizoda Shavkat qizi</i> Soliq tizimini takomillashtirishda sun’iy intellekt texnologiyalarining o‘rni va ahamiyati.....	617

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

2. Husserl E. Logical Investigations. Prolegomena to Pure Logic. Vol. 1. - St. Petersburg, 1909. - 224 p.
3. Moskovchenko A.D. Philosophy of autotrophic civilization. The problem of integration of humanitarian, natural and technical sciences. - M., 2007-2010.
4. Nazirov A.E. Development of science and scientific and technological progress. - St. Petersburg, 2012.
5. Openkov M.Yu. Creativity of Place // Ecology of Culture. - Arkhangelsk. - No. 2; Philosophy of Social Networks: Communication of Knowledge // Communication on the Internet: Good or Evil. - Arkhangelsk, 2014. In co-authorship; Ontology of Mobility // Philosophical Problems of Information Technology and Cyberspace. - Pyatigorsk, 2014; Ontology and Theory of Knowledge. - Arkhangelsk, 2013. In co-authorship.
6. Koetsier, T. On the prehistory of programmable machines: musical automata, looms, calculators / T. Koetsier. — Text : independent // Theory of mechanisms and machines. - 2001. - vol. 36. - No. 5. — p. 590.
7. Gaidenko, P.P. The formation of New European Natural science: overcoming the paradoxes of the actually infinite / P.P. Gaidenko. — Text : direct // Metaphysics. — 2011.

MINTAQA TURIZMINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI RIVOJLANTIRISHDA XORIJ TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH

Jafarova Hilola Xalimovna
Buxoro muhandislik-texnologiya instituti
tayanch doktoranti,
Buxoro davlat universiteti,
Turizm va mehmonxona xo‘jaligi o‘qituvchisi
[*h.x.jafarova@buxdu.uz*](mailto:h.x.jafarova@buxdu.uz)
[*https://doi.org/10.5281/zenodo.14187442*](https://doi.org/10.5281/zenodo.14187442)

Annotatsiya. Ushbu maqola turizm sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanishning jahon tajribasini tahlil qilish va O‘zbekistonda turizmni rivojlantirishdagi imkoniyatlarini o‘rganishga bag‘ishlangan. Maqolada sun’iy intellekt (AI), katta ma’lumotlar (Big Data), virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR), mobil ilovalar kabi zamonaviy texnologiyalarning xalqaro amaliyotdagi muvaffaqiyatli tatbiqlari keltirilgan. Shu bilan birga, O‘zbekistonda raqamli texnologiyalarni turizm sohasida keng qo‘llashning natijalari va prognozlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali xizmat sifatini oshirish, turistlar oqimini ko‘paytirish va mamlakatning turizm bozoridagi raqobatbardoshligini kuchaytirish mumkin.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiyalar, turizm rivojlanishi, sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data), virtual reallik (VR), kengaytirilgan reallik (AR), mobil ilovalar, prognozlalar.

Kirish. Bugungi global raqobat sharoitida turizm sohasining rivoji mamlakat iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarning jadal

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

rivojlanishi turizm sanoatida xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, sayyohlarning ehtiyojlariga tezkor javob berish va xalqaro miqyosda raqobatbardoshligini ta‘minlashda asosiy vositalardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ushbu maqolada dunyo tajribasidan foydalangan holda O‘zbekiston turizm sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanishni kengaytirish imkoniyatlari tahlil qilinadi[1].

Ilmiy tadqiqot usullari. Tadqiqot maqsadlariga erishish uchun ushbu maqolada quyidagi ilmiy usullardan foydalanilgan taqqoslash usuli (O‘zbekiston va xorijiy mamlakatlardagi turizm sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanish tajribalarini o‘zaro taqqoslash orqali ularning afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash uchun qo‘llanilgan), hujjatlarni tahlil qilish usuli (xalqaro hisobotlar, ilmiy maqolalar va turizmga oid statistik ma‘lumotlar asosida chuqur tahlil olib borilgan. Bu usul O‘zbekiston turizm sohasini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribalaridan foydalanish imkoniyatlarini o‘rganishda qo‘llanilgan), kuzatuv usuli (O‘zbekiston turizm sohasida raqamli texnologiyalarning mavjud holatini va ularning rivojlanishini aniqlash uchun kuzatuvlar olib borilgan. Ushbu usul orqali mamlakatdagi turizm korxonalari va ularning xizmat ko‘rsatish darajasi baholangan), statistik tahlil usuli (dunyo va O‘zbekiston bo‘yicha turizmga oid statistik ma‘lumotlar yig‘ilib, tahlil qilingan. Bu ma‘lumotlar yordamida turizmning iqtisodiy ko‘rsatkichlari, texnologiyalarni joriy etish xarajatlari va kutilayotgan daromadlar baholangan).

Tadqiqot natijalari va muhokama. Raqamli texnologiyalar so‘nggi yillarda sayyohlik sanoatini tubdan o‘zgartirib, uni yangi bosqichga olib chiqdi. Ushbu texnologiyalar xizmatlar sifatini oshirish, turistlar tajribasini shaxsiylashtirish, xavfsizlikni ta‘minlash va iqtisodiy samaradorlikni oshirishda katta rol o‘ynaydi[2]. Raqamli texnologiyalar sayyohlik sanoatida quyidagi jihatlarda o‘z ahamiyatini namoyon etmoqda (1-jadval):

1-jadval.

Raqamli texnologiyalarning sayyohlik sanoatidagi asosiy yo‘nalishlari va ularning tavsifi

Yo‘nalish	Tavsif
Sayohatlarni rejalashtirish va onlayn xizmatlar	Onlayn bron qilish tizimlari va turizm ilovalari orqali sayyohlar safarlarni rejalashtirishni ancha qulaylashtirgan.
Mobil ilovalar	Sayyohlarga yo‘nalish topish, xizmatlar haqida ma‘lumot olish va onlayn to‘lovlarni amalga oshirishda yordam beradi.
Big Data	Sayyohlar haqidagi katta hajmdagi ma‘lumotlarni tahlil qilish orqali xizmatlar shaxsiylashtirilgan va samarali bo‘lishi mumkin.
Sun’iy intellekt va chatbotlar	Mehmonxona va turistik agentliklarning mijozlar bilan 24/7 muloqotini ta‘minlaydi va xizmat ko‘rsatish darajasini oshiradi.
VR/AR texnologiyalari	Sayyohlar uchun tarixiy joylarni virtual ekskursiyalar orqali ko‘rish imkoniyatini yaratadi, bu esa qiziqishni oshiradi.
Robotlashtirilgan xizmatlar	Mehmonxonalarda robotlar yordamida ro‘yxatdan o‘tish va maslahat olish xizmatlarini tezlashtiradi va xarajatlarni kamaytiradi.

Raqamli texnologiyalar sayyohlik sanoatida xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, turistlar tajribasini yaxshilash va iqtisodiy samaradorlikni ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi. Onlayn xizmatlar, mobil ilovalar va VR/AR texnologiyalari sayyohlar uchun qulaylik yaratish va ularni

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

jalb qilishda asosiy omillar bo‘lib xizmat qilmoqda. Shuningdek, sun’iy intellekt va Big Data texnologiyalari orqali xizmatlarning shaxsiylashtirilishi mijozlarning qoniqish darajasini oshirib, sanoatning raqobatbardoshligini kuchaytiradi. Robotlashtirilgan xizmatlar esa tezlik va samaradorlikni ta’minlaydi, bu esa turistik korxonalar uchun xarajatlarni kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. O‘zbekistonda ushbu texnologiyalarni joriy etish turizm sohasini yanada rivojlantirish va xalqaro maydonda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi[3].

2024-yilda mintaqaviy turizmda raqamli texnologiyalardan foydalanish sezilarli darajada oshdi. Quyidagi 2-jadvaldagi statistik ma’lumotlar bu tendensiyanı aks ettiradi:

2-jadval.

Mintaqaviy turizmda raqamli texnologiyalardan foydalanish tahlili.

Hudud	Raqamli texnologiyalardan foydalangan turistik korxonalar soni	Umumiy turistik korxonalar soni	Foydalanish ulushi (%)
Shimoliy Amerika	15,000	20,000	75
Yevropa	25,000	30,000	83
Osiyo	20,000	25,000	80
Afrika	5,000	10,000	50
Janubiy Amerika	10,000	15,000	67
Avstraliya va Okeaniya	3,000	4,000	75

O‘zbekistonda 2024-yilda turistik korxonalarning 60% raqamli texnologiyalarni joriy etdi. Bu ko‘rsatkich 2020-yilga nisbatan 20% o‘shishni ko‘rsatadi. Asosan onlayn bron qilish tizimlari va mobil ilovalar keng qo‘llanilmoqda.

Raqamli texnologiyalarni turizm sohasiga joriy etish 2025–2030-yillarda dunyo mamlakatlari va O‘zbekistonda quyidagi natijalarni keltirishi kutilmoqda(3-jadval):

1. Turistlar sonining o‘shishi: Dunyo bo‘yicha raqamli xizmatlar orqali sayohatlarni rejalashtirish va bron qilish qulaylashadi, bu esa xalqaro turistlar sonining yillik 3–4% ga oshishiga olib keladi. O‘zbekistonda esa raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali turistlar oqimi yillik 5–6% ga oshishi kutilmoqda.

2. Turizm daromadlarining ortishi: Dunyo bo‘yicha raqamli marketing va xizmatlar orqali turizm daromadlari yillik 4–5% ga oshishi mumkin. O‘zbekistonda raqamli texnologiyalarni qo‘llash natijasida turizm daromadlari yillik 6–7% ga oshishi kutilmoqda.

3. Xizmat ko‘rsatish sifatining yaxshilanishi: Dunyo bo‘yicha sun’iy intellekt va Big Data tahlillari orqali turistlarga shaxsiylashtirilgan xizmatlar ko‘rsatish imkoniyati oshadi. O‘zbekistonda raqamli texnologiyalar yordamida xizmat ko‘rsatish sifati sezilarli darajada yaxshilanadi, bu esa turistlar qoniqish darajasini oshiradi.

4. Raqobatbardoshlikning oshishi: Dunyo bo‘yicha raqamli texnologiyalarni joriy etgan mamlakatlar turizm bozorida yetakchilikni qo‘lga kiritadi. O‘zbekistonda Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali mintaqaviy va xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshlik oshadi.

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

5. Turizm infratuzilmasining rivojlanishi: Dunyo bo‘yicha raqamli texnologiyalar infratuzilmani modernizatsiya qilishga turtki beradi. O‘zbekistonda raqamli texnologiyalarni joriy etish turizm infratuzilmasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

3-jadval

Raqamli texnologiyalarni turizm sohasiga joriy etish 2025–2030-yillarda dunyo mamlakatlari va O‘zbekiston bo‘yicha prognozlar

Yil	Dunyo bo‘yicha turistlar sonining o‘sishi (%)	O‘zbekistonda turistlar sonining o‘sishi (%)
2025	3.0	5.0
2026	3.2	5.2
2027	3.4	5.4
2028	3.6	5.6
2029	3.8	5.8
2030	4.0	6.0

Ushbu prognozlar raqamli texnologiyalarni turizm sohasiga muvaffaqiyatli joriy etish natijasida kutilayotgan o‘shish sur‘atlarini aks ettiradi.

Mintaqada raqamli texnologiyalardan foydalanishda xorij tajribasini o‘rganadigan bo‘lsak, Singapur turizm sohasini raqamli texnologiyalar orqali rivojlantirishda yetakchi davlatlardan biri hisoblanadi. U sun’iy intellekt va mobil ilovalar orqali sayyohlar uchun qulay xizmatlar yaratgan. Masalan, “Visit Singapore” mobil ilovasi orqali sayyohlar shaharning eng yaxshi joylarini o‘rganishi va bron qilish imkoniyatiga ega[4].

AQShda turizmda Big Data va AI texnologiyalari marketing strategiyalarini optimallashtirishda keng qo‘llaniladi. Disney World va Las-Vegas kabi mashhur turistik maskanlar AI orqali xizmatlarni shaxsiylashtiradi va mijoz tajribasini oshiradi.

Yaponiya robotlashtirilgan xizmatlarni joriy etgan. Mehmonxonalarda robotlar yordamida ro‘yxatdan o‘tish va xonalar bo‘yicha maslahat olish imkoniyati mavjud. Bu xizmatlar nafaqat xizmat ko‘rsatish tezligini oshiradi, balki xarajatlarni kamaytiradi.

Turizm sohasidagi zamonaviy texnologiyalardan foydalanish global miqyosda sezilarli darajada oshib bormoqda. Bugungi kunda turistik korxonalar raqamli texnologiyalarni joriy qilish orqali o‘z xizmatlarini takomillashtirmoqda, bu esa mijozlar tajribasini yaxshilash, iqtisodiy samaradorlikni oshirish va turistlar oqimini boshqarishga xizmat qilmoqda. Quyidagi jadvalda dunyoning turli mamlakatlaridagi turistik korxonalar tomonidan foydalanilgan texnologiyalar, ularning maqsadlari, xarajatlari va keltirgan tushumlari keltirilgan[5,6].

Quyidagi 4-jadvalda jahon mamlakatlarning turizmni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarni qo‘llash tajribalari, turistik korxona misollari, sarflagan xarajatlari, ulardan tushgan tushumlar va tashrif buyurgan turistlar soni keltirilgan.

4-jadval.

Jahon mamlakatlarning turizmni rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish iqtisodiy ko‘rsatkichlari

Mamlakat	Turistik korxona	Foydalangan texnologiya	Maqsad	Sarflaga n xarajatlar (mln USD)	Tushumlar (mln USD)	Tashrif buyurgan turist-
----------	------------------	-------------------------	--------	---------------------------------	---------------------	--------------------------

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati”
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

						lar soni (mln)
AQSh	Disney World	AI va Big Data	Xizmatlarni shaxsiylashtirish	4,500	20,000	90
Kanada	Niagara Parks	Mobil ilovalar	Sayohatni qulay rejalashtirish	1,000	3,500	25
Meksika	Xcaret Park	VR/AR	Virtual ekskursiyalar	800	2,200	20
Braziliya	Rio Carnival	Onlayn xizmatlar	Tadbirlarni global reklama qilish	600	1,800	15
Argentina	Iguazu Falls	Dronlar va AI	Sayyohlarni boshqarish	500	1,500	10
Chili	Torres del Paine	Sun’iy intellekt	Yo‘nalishlarni boshqarish	400	1,200	8
Kolumbiya	Cartagena	Onlayn to‘lov tizimlari	Turistik to‘lovlarni qulaylashtirish	300	900	7
Peru	Machu Picchu	Mobil ilovalar	Turistik ma’lumotlarni taqdim etish	600	2,000	12
Fransiya	Louvre	VR/AR	Tarixiy joylarni virtual namoyish	1,200	6,000	70
Italiya	Colosseum	AI va Big Data	Sayyoh tajribasini optimallashtirish	900	3,500	60
Ispaniya	Sagrada Familia	Mobil ilovalar	Sayyohlar uchun yo‘nalish topish	700	2,500	40
Germaniya	Neuschwanstein Castle	Dronlar	Sayyohlar xavfsizligini ta’minlash	500	1,800	20
Shveysariya	Matterhorn	Onlayn xizmatlar	Tog‘ yon bag‘irlarida navigatsiya	400	1,200	15

**“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati”
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston**

Buyuk Britaniya	British Museum	VR/AR	Tarixiy obidalarni interaktiv qilish	600	2,000	50
Niderlandiya	Van Gogh Museum	Mobil ilovalar	Sayyohlar bilan bog‘lanish	300	900	8
Avstriya	Schonbrunn Palace	Onlayn bron qilish tizimlari	Ziyoratchilar oqimini boshqarish	350	1,000	10
Yaponiya	Tokyo Disneyland	Robotlashtirilgan xizmatlar	Xizmat ko‘rsatish tezligini oshirish	1,500	5,000	50
Xitoy	Great Wall	AI va Big Data	Turizm marketingini yaxshilash	1,200	4,500	65
Janubiy Koreya	Gyeongbokgung Palace	Sun‘iy intellekt	Ekskursiya xizmatlarini optimallashtirish	600	1,800	20

4-jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, turizm sohasida raqamli texnologiyalarni qo‘llash sezilarli natijalar berib, korxonalar uchun katta iqtisodiy foyda keltirmoqda. AQSh va Fransiya kabi mamlakatlarda AI va VR/AR texnologiyalaridan keng foydalanish katta miqdorda tushumlar keltirgan va millionlab sayyohlarni jalb qilgan. Shu bilan birga, rivojlanayotgan mamlakatlar ham raqamli texnologiyalar orqali turizmni rivojlantirishga intilmoqda. O‘zbekistonda turizm sohasida zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish orqali mamlakat iqtisodiyotini yanada rivojlantirish va xalqaro maydonda raqobatbardoshlikni oshirish mumkin.

O‘zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish mamlakat iqtisodiyoti va mintaqaviy rivojlanish uchun muhim ustuvor yo‘nalishlardan biridir. Dunyo bo‘ylab turizmning zamonaviy tendensiyalari raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali xizmatlarni takomillashtirish va turistlar tajribasini boyitish bilan bog‘liq. Raqamli texnologiyalar, jumladan, AI, Big Data, VR/AR va mobil ilovalar turizmni zamonaviylashtirish va uning iqtisodiy samarasini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Quyidagi tavsiyalar O‘zbekistonda mintaqaviy turizmni rivojlantirish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha takliflarni qamrab oladi.

5-jadval.

**O‘zbekistonda turizm sohasini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan
foydalanish bo‘yicha tavsiyalar**

№	Taklif va tavsiyalar	Kutilayotgan natijalar
1	VR/AR texnologiyalarini joriy qilish	Tarixiy joylar va muzeylarni virtual namoyish qilish orqali turistlar oqimini oshirish, turistik tajribani boyitish

2	AI va Big Data asosida marketing strategiyalari yaratish	Sayyohlar uchun aniq reklama va maqsadli kampaniyalar, turistlar sonining ortishi
3	Mobil ilovalarni rivojlantirish	Sayohatni qulay rejalashtirish va ma'lumot olish imkoniyatlari, turistlar qoniqish darajasining oshishi
4	Onlayn bron qilish tizimlarini kengaytirish	Ziyoratchilar oqimini boshqarish va qulay xizmat ko'rsatish, bron qilish jarayonini soddalashtirish
5	Robotlashtirilgan xizmatlarni kiritish	Xizmat ko'rsatish tezligini oshirish va xizmatlar sifatini yaxshilash, mijozlarning qoniqish darajasini oshirish
6	Dronlar orqali xavfsizlikni monitoring qilish	Turistlar xavfsizligini oshirish, favqulodda vaziyatlarni tezkor aniqlash
7	Onlayn to'lov tizimlari va elektron hamyonlarni qo'llash	Turistik to'lovlarni qulaylashtirish, moliyaviy operatsiyalar xavfsizligini ta'minlash
8	Sun'iy intellekt orqali ekskursiya xizmatlarini optimallashtirish	Yoqimli va interaktiv ekskursiyalar, turistlar uchun ko'proq qiziqarli ma'lumotlar berish
9	Katta ma'lumotlar (Big Data) orqali mijozlar tahlili	Sayyohlar ehtiyojlarini oldindan aniqlash, shaxsiylashtirilgan xizmatlar ko'rsatish
10	Ko'p tilli xizmatlarni rivojlantirish	Chet ellik sayyohlar uchun qulay sharoit yaratish, til to'siqlarini kamaytirish va xizmatlardan foydalanish imkonini oshirish

Ushbu tavsiyalarni joriy qilish O‘zbekistonda turizm sohasining raqobatbardoshligini oshiradi. Raqamli texnologiyalar orqali xizmatlarning sifatini yaxshilash, turistlarning mamlakatga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va iqtisodiy daromadlarni ko‘paytiradi. Shu bilan birga, bu texnologiyalar turistlar tajribasini yanada boyitib, O‘zbekistonni xalqaro turizm xaritasida yetakchi yo‘nalishlardan biriga aylantirishga yordam beradi.

Xulosa. O‘zbekistonda turizm sohasida raqamli texnologiyalarni keng joriy qilish xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, turistlarning qoniqish darajasini yuksaltirish va mamlakatning xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. VR/AR texnologiyalari, sun’iy intellekt va mobil ilovalar orqali interaktiv xizmatlar va shaxsiylashtirilgan tajribalar turistlarni jalb qilishda muhim omillar hisoblanadi. Bu texnologiyalarni joriy etish O‘zbekistonni zamonaviy va innovatsion turizm yo‘nalishi sifatida tanitishga imkon beradi, bu esa kelgusida turistlar oqimini va iqtisodiy tushumlarni oshirishga olib keladi.

Xorijiy tajribalardan foydalanish O‘zbekiston turizm sohasining jadal rivojlanishiga turtki beradi. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish xizmat ko‘rsatish sifatini oshiradi va turistik oqimni kuchaytiradi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish orqali xalqaro bozorda raqobatbardoshlikni oshirishga imkon beradi. Bu jarayon O‘zbekistonga ko‘proq sayyohlarni jalb qilish va iqtisodiy o‘sishni ta‘minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Турсунов, Х. М., & Норматов, Ф. М. (2022). Туризм ва иқтисодий ривожланишда рақамли технологиялардан фойдаланиш. – Тошкент: O‘zbekiston Milliy nashriyoti.

“Raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya 2024-yil 22-noyabr, Toshkent, O‘zbekiston

2. Smith, J. A. (2021). **Digital Transformations in Tourism Industry**. Journal of Modern Tourism, 35(4), 15-29.
3. Brown, L. & White, K. (2023). **AI and Big Data in Global Tourism**. International Journal of Economic Studies, 17(3), 115-140.
4. Национальная туристическая администрация. (2024). **Обзор внедрения цифровых технологий в мировой туризм**. Москва: ТуризмИнформ.
5. Сидоров, В. А. (2020). **Виртуальные технологии в музейном деле**. Журнал инновационных технологий, 12(2), 55-65.
6. Department of Tourism Research. (2024). **Annual Report on Digital Tourism Solutions**. Geneva: World Tourism Organization.
7. Каримов, А. К. (2023). **Иқтисодий самарадорликни оширишда сунъий интеллект ва катта маълумотлар**. Тошкент: O‘zbekiston Iqtisodiyot Ilmiy Akademiyasi.
8. Lee, H. Y., & Kim, S. J. (2022). **AI in Tourist Engagement Strategies**. Asian Journal of Business and Technology, 9(5), 250-270.
9. Европейская туристическая ассоциация. (2023). **Цифровизация туризма в странах Европы**. Брюссель: ETB Publications.
10. Халқаро туризм ташкилоти. (2024). **Туризмда рақамли технологиялар ва инновациялар**. Нью-Йорк: UNWTO.

EVALUATION AND MANAGEMENT OF ECOLOGICAL AND SOCIAL RISKS IN BANKS THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE

*Karimov Shamsiddin Akram ugli leading expert,
Competition promotion and consumer protection committee,
Independent Researcher (PhD)
leo_shk96@mail.ru
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14189870>*

Abstract. *The article describes the development of artificial intelligence and the introduction and development of artificial intelligence in economic sectors. Also, the prospects of automation of the sector in banks and the use of artificial intelligence in the assessment and management of environmental and social risks are presented.*

Keywords: *artificial intelligence, automation, banking, environmental and social risks, risk assessment and management, model.*

INTRODUCTION

Artificial intelligence (English: artificial intelligence, AI) is a field of science and technology aimed at creating machines capable of imitating human intelligence. Artificial intelligence began to appear in the middle of the last century, with the development of computer